

MRF 2024.321

Vestre Landsrets dom af 29. oktober 2024, 6. afd., sag BS-38960/2022-VLR
(Annette Nørby, Hanne Harritz Pedersen og Christian Hesthaven (kst.))

E (adv. Thomas Schioldan Sørensen) mod N (adv. Bjarne Skøtt Jensen, besk.)

E's fældning af 135 poppeltræer i skel til naboen N, hvor træerne efter hegnssynsafgørelse udgjorde et fælles hegn, anset for ansvarspådragende over for N, men N's erstatningskrav afvist grundet manglende dokumenteret økonomisk tab, hvorimod N havde krav på halvdelen af indtægten ved salg af flis fra de fældede træer.

E og N var ejer af to landbrugsejendomme, der grænsede op til hinanden, og hvor der omkring årtusindskiftet blev plantet poppeltræer i skel. I 2019 fældede E træerne og efterlod stubbe af varierende højde, hvorefter N anmodede om hegnssyn og skelforretning, da N mente, at E havde fældet et fælles hegn i modstrid med hegnslovens regler. Hegnssynet fastslog i en afgørelse fra april 2021, at de fældede træer måtte anses som fælles hegn efter hegnslovens § 10, stk. 5, og at der derfor efter hegnslovens § 18, stk. 2, kunne kræves årlig nedkapning til 5 meter. Hegnssynet fandt, at træerne var skåret ned til under 5 meters højde, men ikke udtyndet på en sådan måde, at det mistede den lægivende virkning, men fastslog samtidig, at E skulle betale udgifterne til hegnssynet med henvisning til, at E havde tilsidesat hegnslovens §§ 12 og 13 om varsling af nabo ved fælles hegn. N anlagde herefter erstatningssag mod E med påstand om, at E skulle betale 190.000 kr. i erstatning til N, subsidiært et mindre beløb, mere subsidiært at E skulle reetablere de solitære træer. Til støtte herfor gjorde N bl.a. gældende, at E uberettiget havde fældet træerne og var i ond tro, da fældning var sket uden varsel til E, og at hegnssynets afgørelse var ugyldig, bl.a. fordi der ikke kunne stilles krav om, at solitære træer skulle reduceres til 5 meter, og at den krævede erstatning svarede til udgiften til at reetablere træerne, og at E tillige havde ret til at få halvdelen af indtægten ved salg af træerne. E påstod frifindelse mod betaling af 13.700 kr. svarende til halvdelen af det beløb, som salg af de fældede træer havde indbragt, og gjorde til støtte herfor bl.a. gældende, at hegnssynets afgørelse var gyldig, da beplantningen skulle have lov til at vokse til 5 meters højde,

at E ikke havde handlet ansvarspådragende og havde været i god tro, bl.a. fordi E antog, at de fældede træer kun stod på E's ejendom, at læhegn efter fældningen fortsat havde tilstrækkelig virkning som læhegn, samt at fældningen var begrundet i behovet for at genskabe tilstrækkeligt bundlæ. Under sagen blev udmeldt syn og skøn, der bl.a. konkluderede, at der var fældet 135 træer i skel, hvoraf de 76 var døde, men at de ikke-døde træer ville vokse. Byretten lagde til grund, at de fældede træer stod i skel og havde karakter af fælles hegn, men at E havde handlet ansvarspådragende uanset saglige grunde til fældningen. E skulle derfor betale N 80.000 kr. i erstatning svarende til genopretning efter de 76 døde træer samt 13.700 kr. for salg af flis fra fældningen. Da hegnssynets afgørelse alene havde forholdt sig til fælleshegnets beskaffenhed, stod afgørelsen ved magt. E ankede til landsretten, hvor parterne gentog deres påstande og i det væsentlige gentog deres anbringender. Landsretten lagde til grund, at E havde fældet 135 træer, som udgjorde et fælles hegn, der efter hegnslovens § 18, stk. 2, kan kræves årlig nedkappet til 5 meter, og at 76 af de 135 fældede træer var døde, men at det eksisterende læhegn ydede tilstrækkelig virkning som læhegn i forhold til sandflugt og vind, og at den eksisterende bevoksning havde god vækst, hvorfor E's fældning ikke havde medført uoprettelig skade på læhegnet. Landsretten konkluderede på denne baggrund, at E havde handlet ansvarspådragende, og at N derfor skulle stilles økonomisk, som om skaden ikke var sket, men fandt herefter, at E ikke havde dokumenteret et økonomisk tab. E havde derfor alene krav på betaling af 13.700 kr. i forbindelse med salg af træflis fra de fældede træer.

Kommentar: Dommen angår hegnslovens regler om samspillet mellem naboretten og hegnsloven i tvister om fælles hegn. I denne sag var det retlige problem, at E ikke havde foretaget forudgående underretning af naboen N om fældning, og at dette førte til, at E's fældning blev anset for

MRF 2024.321

*ansvarspådragende for E, men ikke udløste erstatning til N, da N ikke havde dokumenteret et tab. Se tillige **MRF 2024.202 Ø**, hvor en hegnssynsafgørelse om Banedanmarks vedligeholdelsespligt af hegn blev ophævet, hvilket dog er anket til Højesteret, samt **MRF 2024.328 Ø**, hvor en hegnssynsafgørelse om, at Naturstyrelsen havde vedligeholdelsespligt af dyrehegn ind til naboejendom, blev ophævet, idet hegnet ikke længere var i Naturstyrelsens interesse.*

RETEN I RANDERS DOM

afsagt den 26. september 2022

Sag BS-18877/2021-RAN

E

(advokat Sebastian Ekholm Scheffmann)

mod

N

(advokat Thomas Schioldan Sørensen)

Denne afgørelse er truffet af dommer Astrid Lohmann Knudsen.

Sagens baggrund og parternes påstande

Retten har modtaget sagen den 17. maj 2021.

Sagen drejer sig om fældning af et en række poppeltræer i skellet mellem parternes landbrugsjorde.

Sagsøgeren, E har efter sin endelige påstand nedlagt påstand om, at sagsøgte, N dømmes til betaling af 190.000 kr. inkl. moms med tillæg af procesrenter fra sagens anlæg til betaling sker, subsidiært et mindre beløb, subsidiært at N tilpligtes at reetablere læhegnet mellem parternes matrikler, mere subsidiært at N tilpligtes at reetablere de solitære træer, som han har fældet på E's ejendom.

N har overfor E's principale påstand nedlagt påstand om frifindelse mod betaling af 13.700 kr. og overfor E's subsidiaire og mere subsidiaire påstand nedlagt påstand om frifindelse.

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Oplysningerne i sagen

Sagens parter er ejere af to landbrugsejendomme med jorde der grænser op mod hinanden. Mellem jordene er der etableret et levende hegn, der blandt andet bestod af en række høje popler.

I februar 2019 foretog N fældning af poppeltræerne til stubbe af en varierende højde.

Ved skelforretningen den 17. september 2020 blev skellet fastlagt som beliggende midt i eller langs med træækken. Det fremgår af udskriften fra skelforretningen, at begge parter accepterede det af landinspektøren fastlagte skel.

Hegnssynet har truffet afgørelse den 13. april 2021. Under hegnssynsforretningen gjorde E gældende, at det fældede skulle genopføres i form af plantning af 113 mindst 10 meter høje poppel træer. N gjorde gældende, at han alene havde vedligeholdt læhegnet og at poplerne i løbet af to sæsoner igen ville have nået en højde på 10 meter. N gjorde endvidere gældende, at der stadig er bundlæ og at funktionen er fastholdt som læhegn.

Af hegnssynets kendelse fremgår:

" ...

Hegnssynet lægger til grund for nedenstående kendelse, at skellet er beliggende midt i træækken, og at der er tale om et fælleshegn mellem jorder der anvendes til landbrug, jf. hegnslovens § 10, stk. 5. Ifølge § 18, stk. 2 kan fælleshegnet med lævirkning kræves nedkappet én gang årligt til en højde på 5 meter.

Hegnet består af poppeltræer, egetræer, løvtræer og tjørn. Bla. Poppeltræer er hurtigt voksende.

Poppeltræerne er dog skåret ned til en lavere højde end 5 meter, men hegnet er dog ikke udtyndet på en sådan måde, at det mister sin lægivende virkning, som har været formålet med hegnet, ligesom formålet også har været at danne skel.

Erstatningskrav i anledning af egenmægtig nedklipping af levende hegn, hvad enten forholdet er begået af den vedligeholdelsespligtige eller andre, henhører under domstolene, hegnssynet har dermed ingen kompetence til at beslutte at der ydes økonomisk erstatning.

På den baggrund afsiger hegnssynet følgende kendelse:

Beplantningen, inklusive poppeltræerne i skellet mellem klagers ejendom og indklagedes ejendom skal have lov til at vokse op til en højde på 5 meter uden at blive beskåret og fremover må det ikke beskæres til en højde derunder.

Hegnssynet har ligeledes afsagt kendelse med hensyn til fordeling af omkostningerne for hegnssynet, i alt 1.897 kr. Indklagede^N skal betale alle omkostningerne da han har beskåret poppeltræerne uden at have aftalt det nærmere med klager, jf. hegnslovens § 12, og selvom han antog at heget var et eget hegn som stod på hans grund, skulle klager være varslet med 1 måned, jf. hegnslovens § 13.

Det skal bemærkes, at hegnssynets kendelser, jf. lov om hegn § 43, inden for 4 uger fra modtagelsen af dette brev kan indbringes for domstolene. Retten kan dog undtagelsesvis tillade, at sagen indbringes efter udløbet af fristen, når ansøgning herom indgives senest 6 måneder efter, at afgørelsen blev meddelt den pågældende.

Sagsanlæg sker ved indgivelse af stævning mod den anden part til Retten i Randers.
..."

Der er under sagen foretaget syn og skøn. Skønserklæringerne er vedhæftet dommen som bilag.

Forklaringer

E har forklaret, at hun har boet på ejendommen i 23 år. Hun er beskæftiget inden for landbruget. Hendes jord er beliggende syd for N's ejendom. Hun opdagede den 1. september 2019, at træerne var blevet fældet og hun kontaktede hegnssynet. Hun var første gang i kontakt med N i forbindelse med et mæglingssmøde. Da skellet ikke var fastlagt, skulle dette ske før hegnssynet kunne behandle sagen. Hun var af den opfattelse, at det var hendes hegn, subsidiært, at der var tale om et fælles hegn. N var af den opfattelse, at træerne tilhørte ham. Under skelforretningen fastsatte landinspektøren skellet midt i træækken og det accepterede hun. Poplerne ydede læ til hendes jord. Hendes jord havde henligget som naturgrund, men hun ønskede at bortforpagte jorden til en landmand. Forud for at N fældede poplerne kontaktede hun landbrugsforeningens jurist, der vejledte om, at det er sædvanligt, at man i den situation kontakter nabolandmanden. Da hun ikke var på så god fod med N der er formand

for landbrugsforeningen, var hun ikke interesseret i at kontakte ^N
 Kort tid efter samtalen med juristen, blev hun kontaktet, af ^N der
 tilsyneladende var blevet gjort bekendt med hendes ønske om at bortforpagte.
 Hun ønskede ikke at bortforpagte til ^N Den landbrugsmæssige
 værdi af hendes areal er blevet begrænset på grund af fældningen af læhegnet.
 Hun ville aldrig havde accepteret den fremgangsmåde som ^N
 egenhændigt besluttede. Poppeltræerne, der var sunde og raske, var 20-30 me-
 ter høje. Der var intet, der indikerede, at træerne ikke fortsat havde en lang le-
 vetid. Hun ønsker træerne reetableret i det omfang, hvor der ikke er sket gen-
 vækst. Som situationen er nu, er der store huller i rækken og mange meter er
 uden læhegn. Den læ-beplantning, der er tilbage står udelukkende på hendes
 grund og begrænser hendes brugsmuligheder. Poplerne var plantet, da hun
 overtog ejendommen. Den mark, der skal nyde godt af læhegnet, har i 10-15 år
 stået som et naturområde.

^N har forklaret, at han er landmand. Han er født og opvokset på
 den gård, som han driver. Han har drevet gården siden 1985. Det omhandlede
 areal er tilkøbt. Poplerne blev plantet i begyndelsen af 1970-erne af den davæ-
 rende ejer. Han dyrker korn og frøgræs og har brug for den læ, som læbælterne
 giver. Der var i alt fire læhegn med popler og de trængte til beskæring for at
 skaffe den tilstrækkelige bundlæ. Ved beskæring skyder poplerne fra bunden.
 Han aftalte med en skoventreprenør, at vedkommende skulle købe træerne på
 rod og at der skulle afregnes pr. km² flis. Han accepterede under skelforretnin-
 gen, at skellet skulle være i rækken af træer, da han troede, at det ville slutte sa-
 gen. Han vidste, at ^E ønskede at bortforpagte arealet syd
 for det omhandlede læhegn. Han kontaktede ikke ^E før
 han iværksatte fældningen, da han var overbevist om, at læhegnet var hans.
 Han er uforstående overfor, hvorfor så mange af træerne ikke har genskudt.
 Han har ingen interesse i, at træerne skulle gå ud. Han får læ fra eg, tjørn og an-
 dre vækster i skellet.

Skønsmanden Erik Krogstrup har vedstået de afgivne erklæringer og har sup-
 plerende forklaret, at poppeltræers levetid er afhængig af sorten. Den omhand-
 lede canadiske poppel har antageligt en levealder på 30-40 år. Der kan henvises
 til popler af samme sort, der stod langs Ringgaden i Århus, der måtte fældes
 fordi de på grund af toptørhed var til fare for trafikken. Han har ikke haft mu-
 lighed for at de omhandlede træer før fældningen. Stubbene så ikke alle sunde
 ud. Poppel træer vil normalt efter fældning skyde vandris fra barken. Der kan
 være mange årsager til, at de omhandlede træer ikke har skudt igen. En årsag
 kan være, at de var fældet så langt nede. Var de fældet i tre meters højde ville
 sandsynligheden for, at de ville skyde have været væsentligt højere, da der her
 ville have været flere hvilende knopper. Genvækst er generelt lige så "godt"
 som et nyt poppeltræ. Det er ikke alle vandris, der overlever, men mange eller

langt de fleste vil vokse videre. Han har foreslået 3mtr. træer fordi dette vil etablere sig lidt hurtigere end et 5mtr. træ.

Parternes synspunkter

E har i sit påstandsdokument anført:

"...

Til støtte for den nedlagte påstand gøres det gældende,

- at hegnssynets kendelse af 13.04.2021 skal ophæves og derved tilside-sættes,
- at sagsøgte uberettiget har fældet træerne på sagsøgers grund og/eller i skel,
- at sagsøgtes fældning er sket i ond tro, da det er tydeligt, at træerne står hos sagsøgte eller nærskel, og at sagsøger i øvrigt havde givet besked om, at de ikke måtte fældes,
- at de fældede træer var i god stand, og kunne være blevet op til 200 år jf. skønsmandens besvarelse i spørgsmål SS 1,
- at der er sket uoprettelig skade af læhegnet, og at skønsmanden også noterer, at stubbene i stort omfang ikke har genetableret deres vækst, min. 76 og 135 stk. træer er gået ud,
- at uagtet om fældningen af træerne er sket teknisk korrekt eller ej, og uagtet af hvilken grund træerne ikke kommer sig,
- at så er sagsøgte erstatningsansvarlig da han uberettiget har foretaget denne fældning, samt beskadiget træerne på sagsøgers grund og/eller i skel,
- at det selvsagt er ulovligt – uden aftale, at fælde træer på naboens matrikel, men at det også tilsvarende er ulovligt at fælde træer i skel uden aftale herom, hvorfor begge forhold er ansvarspådragende,
- at læhegn i skel ved vedligehold aldrig kan kræves nedbragt til en højde under 5 meter,
- at der skal betales en erstatning svarende til prisen for reetablering af træerne, og at sagsøgte er forpligtet til at betale omkostningerne forbundet hermed,

- at sagsøgers krav principalt skal opgøres i henhold til skønsmandens besvarelse af spørgsmål SS og derved til kr. 190.000 inkl. moms, subsidiært til kr. 80.750 inkl. moms jf. skønsmandens besvarelse i spørgsmål 4,
 - at til støtte for påstandsbeløbet på kr. 190.000 skal det anføres, at et fælles læhegn ikke kan kræves fældet i en lavere højde end 5 meter, hvorfor reetableringens højde også som minimum skal fastsættes hertil,
 - at såfremt sagsøger tilkendes ovenstående beløb, vil det på ingen måde have karakter af en uberettiget vinding, da sagsøger blot får hvad hun havde før sagsøgte - uden aftale og helt uberettiget - fældede en hel række af træer på sagsøgers ejendom samt i skel,
 - at sagsøgte i øvrigt har ret til halvdelen af det beløb, som træerne kunne have indbragt ved et almindeligt salg som brænde, og
 - at de almindelige erstatningsretlige betingelser i øvrigt er opfyldt.
- ..."

N har i sit påstandsdokument anført:

" ...

Det gøres gældende, at sagsøgte har forestået fældningen med henblik på at vedligeholde beplantningen og ikke med den hensigt at skabe stor fortjeneste, hvorfor sagsøgte da også anerkender, at sagsøger er berettiget til halvdelen af det beløb, sagsøgte har modtaget i forbindelse med salget af træet.

Det gøres gældende, at der fortsat består anden beplantning af både høj og lav karakter, og at formålet med hegnet derfor fortsat eksisterer efter fældningen.

Det gøres gældende, at sagsøgte ikke har handlet ansvarspådragende for så vidt angår måden, hvorpå sagsøgte har fældet træerne, idet vedligeholdelse bør ske årligt, og idet fældningen var at genskabe et tættere læhegn.

Det gøres gældende, at sagsøgte ikke har handlet i ond tro i forbindelse med fældningen af træerne, idet sagsøgte på tidspunktet for fældningen var af den overbevisning, at træerne stod på sagsøgtes ejendom og ikke i skel.

Det gøres gældende, at erstatningsbetingelserne ikke er opfyldte. Sagsøger har ikke lidt noget dokumenterbart tab, idet sagsøgte har tilbudt at betale halvdelen af det indkomne beløb for de fældede træer, og idet læhegnet – efter fældningen

– fortsat yder tilstrækkelig virkning som læhegn. Forholdet understøttes navnlig af, at sagsøgers marker henligger i naturområder og derfor ingen eller kun få problemer har med sandflugt og vind.

Det gøres gældende, at den indkomne pris, i henhold til sagsøgte fremlagte faktura (sagens bilag A), er rimelig, og at sagsøger alene kan kræve halvdelen af det indkomne beløb, idet de fældede træer var placeret i skellet mellem sagsøger og sagsøgte ejendomme.

Det gøres i den forbindelse gældende, at sagsøger er i fordringshaveremora, idet sagsøgte allerede indledningsvist tilbød at betale halvdelen af det indkomne beløb fra de fældede træer til sagsøger.

Det gøres sammenfattende gældende, at hegnssynets kendelse er gyldig, og at beplantningen skal have lov til at vokse op til en højde på 5 meter uden at blive beskåret i overensstemmelse med hegnslovens regler.

Det gøres i den forbindelse gældende, at særligt poppel træer er en hurtigvoksende træsort, hvorfor beplantningen af sig selv vil være reableret inden for et par år.

Det gøres gældende, at poppeltræerne havde udlevet deres levetid, idet poppeltræerne var nået en alder på ca. 30-40 år, hvilket kan være årsagen til den manglende genvækst af stubbene, og hvorfor sagsøger vil opnå en berigelse, såfremt der enten sker udbetaling i henhold til de nedlagte betalingspåstande eller sker reetablering af de fældede træer.

Såfremt retten skulle finde, at der kan kræves reetablering, gøres det gældende, at den i skønserklæringen angivne pris på kr. 152.000 ekskl. moms er uforholdsmæssig høj, ligesom det gøres gældende, at sagsøger vil opnå en uberettiget vinding, idet der ikke kan kræves "nyt for gammelt", hvorfor berigelsen skal fratrækkes.

..."

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

I september 2019 foranledigede sagsøgte, at en af ham antaget entreprenør foretog fældning af 135 træer, hvoraf langt størstedelen var poppel, der var plantet for at give læ til parternes jorde. Efter bevisførelsen lægger retten til grund, at disse træer udgjorde en væsentligste del af læhegnet.

På grundlag af den skelforretning, der blev foretaget efter fældningen og som anerkendes af parterne, kan det lægges til grund, at poplerne stod i skel. Efter bevisførelsen lægger retten til grund at poplerne havde en højde på ikke under 15-20 meter.

Da der er tale om et fælleshegn mellem landbrugsjorde, kunne hver af parterne, således som det også fremgår af hegnssynets kendelse af 13. april 2021, hvert år kræve hegnet nedkappet til en højde på 5 meter.

Det fremgår af N's forklaring, at fældningen skete med henblik på at skabe genvækst fra stubbene, således at læbæltet gav tilstrækkeligt bundlæ.

I hegnssynets kendelse, der af E's er indbragt for retten, forudsatte hegnssynet, at der ville ske genvækst. På grundlag af det under retssagen foretagne syn og skøn, i hvilken forbindelse, der blev afholdt skønssforretning den 17. december 2021, lægger retten til grund, at 76 af de 135 fældede træer efter fældningen, er døde uden genvækst.

I skønserklæringen er der redegjort for forskellige årsager til den manglende genvækst. Uanset, at der er en vis usikkerhed om poppeltræernes alder og årsagen til den manglende genvækst finder retten, at N ved at fælde poplerne som sket har handlet ansvarspådragende overfor E og at N er forpligtet til at betale en erstatning til E der med baggrund i udgiften til genplantning af 76 stk. poppel af en efter omstændighederne rimelig størrelse passende findes at kunne fastsættes til 80.000,00 kr. inkl. moms. N skal endvidere til E betale et beløb svarende til halvdelen af det beløb, der er fremkommet ved salg af flis fra de fældede træer eller kr. 13.700 kr., således at N til E i alt skal betale 93.700 kr.

E's subsidiære betalingspåstand tages derfor til følge.

Hegnssynets kendelse, der ikke har forholdt sig til erstatningskravet, men alene til fælleshegnets beskaffenhed og retten til at nedkappe hegnet til en højde på 5 meter står i forhold hertil ved magt.

Efter sagens udfald, skal N betale sagsomkostninger til E N skal herunder delvist betale de af E foreløbigt afholdte omkostninger til syn og skøn med 9.000 kr.

Sagsomkostningerne er efter sagens værdi, forløb og udfald fastsat til dækning af advokatudgift med 30.000 kr., af retsafgift med 860 kr., afhjemling af skønsmænd med 2.500 kr. og af øvrige udgifter med 9.000 kr., i alt 42.360 kr. E er ikke momsregistreret.

THI KENDES FOR RET:

N skal inden 14 dage betale 93.700 kr. til E
med tillæg af procesrente fra sagens anlæg til betaling sker.

N skal til E betale sagsomkostninger med
42.360 kr.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.

VESTRE LANDSRET

DOM

afsagt den 29. oktober 2024

Sag BS-38960/2022-VLR
(6. afdeling)

N
(advokat Thomas Schioldan Sørensen)

mod

E
(advokat Bjarne Skøtt Jensen, beskikket)

Retten i Randers har den 26. september 2022 afsagt dom i 1. instans (sag BS-18877/2021-RAN).

Landsdommerne Annette Nørby, Hanne Harritz Pedersen og Christian Hesthaven (kst.) har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande

Appellanten, N har gentaget sin principale påstand for byretten om frifindelse mod betaling af 13.700 kr.

Indstævnte, E har nedlagt endelig påstand om, at N skal betale 190.000 kr. med tillæg af procesrenter fra sagens anlæg, subsidiært et mindre beløb.

Supplerende sagsfremstilling

Der er under sagens behandling for landsretten efter en genbesigtigelse den 1. juni 2023 udarbejdet supplerende skønserklæringer af 20. juni 2023 og 5. oktober 2023.

Forklaringer

N E og skønsmanden Erik Krogstrup har
afgivet supplerende forklaring. M har endvidere afgivet forklaring.

N har, foreholdt oversigtskort, ekstrakten side 91, forklaret, at sagen drejer sig om den øverste række af træer, der står ud for den gule pil. Han ejer marken til venstre for pilen samt de mørkegrønne marker til højre for pilen. E ejer den lysegrønne kile til højre for den gule pil. Hun dyrker ikke jorden og vil derfor ikke på samme måde som han generes af sandflugt. Hun har som følge heraf ikke nogen gavn af læhegnet. De fældede poppeltræer var blevet gamle og var meget åbne i toppen. Han fik dem derfor beskåret for at få bundvækst og dermed mere læ i bunden. Det er en fordel for ham, når han for eksempel skal så om foråret, idet blæsten så ikke er så hård ved jorden, og det ikke fyger så let. Det giver større chancer for, at afgrøderne kommer op. I dag ser det fint ud på stedet. De andre træer, som stod ved siden af poplerne, har vækstet fint, og træerne er nu 5-6 meter høje. Han synes, det er mærkeligt, at så mange poppeltræer i skellet mod E's grund er gået ud efter beskæringen, da tilsvarende ikke er sket i de tre andre læbælter, hvor han beskær træer på det samme tidspunkt. Beskæringen fandt sted i august eller september 2019 – det var i hvert fald efter, at han havde høstet afgrøderne.

Købsafregningen af 31. juli 2020 fra St. Sjørup Skovservice ved M viser, at han har fået i alt 85.700 kr. inkl. moms for træerne, som blev fældet i de fire læbælter. Den del, der angår træerne fra skellet, fremgår særskilt af købsafregningen. Alle de fældede træer fyldte som flis ca. 1.700 rummeter, og 548 rummeter flis er fra træerne iskellet til E's grund. Disse træer blev lagt i en særskilt stak, indtil de blev fliset op. Det beløb på 13.700 kr., som han har tilbudt E er halvdelen af det beløb inkl. moms, som han fik for de 548 rummeter flis. Han tilbød E de 13.700 kr. allerede ved første hegnssyn, men det blev afvist. Den betaling, han fik for træerne, var markedsprisen på det tidspunkt. Prisen blev fastsat ud fra, at M havde alt arbejdet med beskæring, bortskaffelse mv. Hvis det skulle have været lavet til brænde, havde det kostet en del flere mandetimer.

M ringede til ham i forbindelse med fældningen, fordi E havde henvendt sig. Han sagde til M at det skulle han ikke tage sig af, for han var sikker på, at træerne var hans. Træerne var blevet plantet i slutningen af 70'erne eller starten af 80'erne.

Da de havde skelforretning, handlede det om at få fastlagt, hvor skellet var. Da landinspektøren sagde, at skellet ikke kunne fastlægges med sikkerhed, gik han

med til at fastlægge skellet som i aftalen for at få lukket sagen med E
Hans opfattelse var – og er stadig – at træerne stod på hans grund, da de blev fældet.

Træerne i læbæltet i skellet til E's grund er yngre end de tre andre læbælter, hvor der skete fældning på samme tid. Det er nok derfor, at dette læbælte på oversigtsfotos ser mere fyldigt ud. Den tidligere ejer plantede poppeltræerne. Siden blev det gængs praksis at plante tre rækker træer som læhegn. Derfor har han siden plantet nogle andre træer ud mod marken.

Han er ikke bekendt med regler om, at man skal advisere sin nabo, hvis man vil fælde træer op mod naboens grund. Han overvejede ikke at kontakte E før fældningen, da han var helt sikker på, at træerne stod på hans grund.

E har forklaret, at det fældede læhegn er ca. 450 meter langt. Det var store træer, og der var mange af dem. Stakken med træer fra skellet til N's grund var blevet lagt særskilt. De andre stakke lå et stykke derfra.

Den resterende del af læhegnet gav efter beskæringen ikke ordentligt læ. Der var kun lidt bevoksning tilbage, som kunne give læ, og den stod på hendes side af skellet. Det var vildskud, buske og træer i en blanding. På en strækning på 150 meter i skellet stod der dog også bevoksning på N's grund. Det, der skaber læ i dag, er ikke genvækst, men denne anden bevoksning. Den tager 2-3 meter af hendes mark, og det er hun ikke interesseret i, da hun gerne vil kunne bortforpagte jorden.

Det kan godt passe, at det var i august 2019, at træerne blev fældet, for hun konstaterede det den 1. september. Det var hendes ekskæreste, som opdagede det, da han var ude at lufte hund, og de kørte sammen ned og så på det. Hun var sikker på, at træerne var enten fælles eller stod på hendes grund. Hun tog ikke fat i N med det samme, men hun kontaktede hegnssynet, som dog ikke kunne hjælpe, når skellet ikke var fastlagt. Hun kontaktede dernæst en landinspektør, og de var siden – sammen med N – ude at se på stedet. Landinspektøren mente umiddelbart, at skellet lå midt i trææræken, hvilket N afviste. Ved hegnssynet tilbød N de ca. 13.700 kr., hvis det kunne lukke hele sagen. Hun har ikke nægtet at tage imod pengene, men ønskede ikke at indgå forlig med dette beløb.

Hun havde boet på stedet i mindst 20 år, da træerne blev fældet. Træerne var efter hendes opfattelse ikke usunde. Træerne var pænt høje, og ikke et eneste træ er væltet igennem årene. Med vind fra vest ville de vælte ind på hendes grund. Træerne var således tætte og fine inden fældning, og der har ikke været

dialog med N om, at der var behov for at vedligeholde træerne. Der var ikke så god en relation mellem hende og N men de hilste da på hinanden. Han har ikke før haft problemer med at kontakte hende, hvis der opstod et behov.

Hvis hun skulle have solgt halvdelen af de fældede træer, ville hun selv have bearbejdet det til brænde med hjælp fra venner. Hun kunne også have brugt brændet i sit eget fyr. Flis fylder ikke særlig meget i rummeter i forhold til brænde.

I maj 2020 talte hun med M da træerne skulle flishugges. Det var først der, hun fortalte ham, at hun mente, at halvdelen af træerne var hendes. Det kendte M ikke noget til. Han stoppede dog arbejdet og var væk en time, men kom så tilbage og fortsatte arbejdet. Der var ikke snak om, at hun skulle have halvdelen af indtægten.

I tiden omkring fældningen overvejede hun at bortforpagte den jord, som lå op mod skellet til mod N's jord, men det kunne hun ikke komme videre med, efter at læbæltet var blevet fældet.

Hun er enig i, at den nuværende bevoksning giver læ som beskrevet af skønsmanden, men det skyldes den omkransende bevoksning, som ikke står i skel, men på hendes grund. Det, der står i skellet, er efter hendes opfattelse ikke tæt. Hun havde glæde af de omhandlede træer derved, at de gav læ til den øvrige bevoksning på hendes grund. I skellinjen skyder poplerne ikke i dag, fordi genvæksten fra hendes jord mod syd skygger for dem. Der er kun nogle lange ris på poppelstubbene. Da hun flyttede ind, var der ingen vækst syd for poplerne. Den bevoksning har hun ladet vokse op gennem årene.

M har forklaret, at han er skoventreprenør. Han køber og sælger træ – mest på rod. Han er ikke nærmere uddannet inden for faget, men han har arbejdet med det i 34 år. Han ejer St. Sjørup Skovservice og har udstedt købsafregningen af 31. juli 2020 til N Det var ham, som beskar træerne i de fire læhegn, som var ved at være oppe i alderen, og hvor mange af træerne var døde eller i dårlig stand i form af, at de var tørre i toppen og rådne indvendigt. De var således ved at være hugstmodne, og de blev skåret ned til en højde på ca. 1 ½ meter.

Træerne fra skellet over mod naboen blev lagt på en mark for sig selv. De blev vist i første omgang bare placeret der, fordi der var plads. Træerne lå der i lang tid, før de fik dem omsat og skåret til flis. Poppel er svært omsætteligt. Det var ham, der skulle sælge det, og det var aftalt med N at der ikke skulle afregnes, før det var fliset og solgt. Han kan ikke huske, om han blev kontaktet af E da han flisede træerne. Opdelingen af købs-

afregningen skyldtes vist, at der var opstået en uenighed mellem sagens parter. Prisen på 40 kr. pr. rummeter var markedsprisen med afsæt i bl.a. prisen på energi på det tidspunkt. Den pris svarede til, hvad han maksimalt ville betale. Prisen var endda lidt høj, fordi træerne var tæt på hans adresse.

Har været ude og se arealet igen for nogle måneder siden, og der står i dag to til tre rækker træer, som vel er 6-8 meter høje. Der står også bl.a. eg og ask. Læhegnet er blevet tættere end før beskæringen. Det trængte til beskæring, da han skar det ned.

Skønsmanden **Erik Krogstrup** har forklaret, at beskæring og fældning af popler bedst sker i vinterperioden efter løvfald. August og september er ikke det bedste tidspunkt at gøre det på. Fældningstidspunktet kan muligvis have betydning for de omhandlede poppeltræers manglende genvækst. Med deres størrelse burde de have haft genvækst. Det er normalt med popler. Poppeltræerne var beskåret i meget varierende højde fra ca. $\frac{1}{2}$ meter til 3 meter. Nogle af poppeltræerne, herunder mange af de døde træer, er efter hans vurdering blevet beskåret for lavt, men der er både træer beskåret til 1 meter og træer beskåret til 3 meter, som har skudt siden.

De poppeltræer, der har skudt siden beskæringen, var ved genbesigtigelsen den 1. juni 2023 nået op i 4-5 meters højde. Den omkringstående bevoksning havde også fået mere højde og så sundere ud. Den havde fået luft, mere næring og ingen vanddryp fra poplerne. Læhegnet er således blevet bedre efter fældningen. Det skyldes også, at den bevoksning, som står syd og nord for de fældede træer, er kommet meget bedre op.

Der var flere af de fældede træer, som var i dårlig stand. Man kan eksempelvis tydeligt se, at stubben på fotoet i ekstrakten side 80 er helt rådden indeni. Han gik længere ned ad rækken og besigtigede de træer, der ikke var fældet. Flere af dem var optørrede i grenene. Toptørhed kan være tegn på alderdom eller sygdom. Hvis der er tørhed i toppen af en poppel, giver det dog ikke mening at beskære træet længere ned end til 5 meter. Når man skærer så langt ned, som der er gjort her, giver det meget mindre mulighed for skud fra barken. Det er muligt at genplante poppeltræer på både 3 og 5 meters højde. Det vil ikke give mening i dag at plante nye poppeltræer på stedet i lyset af, hvor kraftigt læhegnet nu er blevet. I dag er det et perfekt hegn. Han kan ikke afvise, at ejendommen syd for den oprindelige linje poppeltræer afgiver jord til læhegnet. Jorden til højre for stubbene har hele tiden været en del af læhegnet, men denne del af hegnet er nu vokset bedre op.

Anbringender

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for byretten.

N har supplerende anført bl.a., at ingen af parterne i de senere år har vedligeholdt de fældede træer, som var usunde, og at fældningen var relevant vedligeholdelse. Reetablering sker naturligt, og poppeltræer vokser hurtigt. Skellet, hvor træerne står, er fastlagt ved gensidig aftale mellem parterne, men på tidspunktet for fældningen stod de på hans grund.

E har supplerende anført bl.a., at det, som nu giver den begrænsede læ, hovedsageligt er vildskuds- og buskbevoksning, som står på hendes ejendom. Det er i øvrigt kun halvdelen af de fældede træer, som genvækster. Det af N tilbudte beløb på 13.700 kr. er lavere end træernes værdi i handel i stående fuld højde med rod.

Landsrettens begrundelse og resultat

Landsretten lægger efter skelforretningen den 17. september 2020 til grund, at de 135 fældede poppeltræer stod i skellet mellem N og E's ejendomme. Det er ikke godtgjort, at der ved en aftale mellem parterne er rykket på et tidligere skel, men alene at parterne i forbindelse med skelforretningen opnåede enighed om skellets placering. Parterne ejede således de 135 træer i fællesskab.

Efter bevisførelsen lægger landsretten endvidere til grund, at poppeltræerne indgik i et fælles læhegn, som også bestod af bl.a. egetræer, løvtræer og tjørn, og som havde til formål at etablere læ mellem landbrugsjord ejet af henholdsvis N og E. Et sådant fælleshegn kan efter hegnslovens § 18, stk. 2, kun kræves nedkappet én gang årligt til en højde af 5 meter.

De 135 poppeltræer blev i slutningen af august 2019 på N's foranledning og uden forudgående aftale eller dialog med E skåret ned til en højde under 5 meter. N har forklaret, at han der- ved ville skabe genvækst fra stubbene med henblik på at give tilstrækkelig bundlæ, og at han på tidspunktet for fældningen troede, at læhegnet stod på hans ejendom. Navnlig i lyset af, at træerne stod placeret med N's mark på den ene side og E's mark på den anden side, finder landsretten, at N inden han foranstaltede træerne fældet, burde have undersøgt, om de stod placeret i skel eller alene stod på hans grund. Allerede af den grund finder landsretten, at N har handlet ansvarspådragende ved fælde træerne som sket.

På baggrund af skønserklæringen af 23. december 2021 lægger landsretten til grund, at 76 af de 135 fældede poppeltræer er døde uden genvækst, og at dette – uanset at det ifølge skønsmanden kan skyldes flere faktorer – er en følge af den fældning, som N foranledigede i 2019.

E skal herefter i økonomisk henseende stilles, som om skaden ikke var sket, og samtidig uden at opnå en berigelse.

Det blev ved hegnssynsforretningen den 13. april 2021 konstateret, at læhegnet var udtyndet, men dog ikke på en sådan måde, at det havde mistet sin lægivende virkning, og Hegnssynet bestemte, at beplantningen, inklusive poppeltræerne i skellet mellem ejendommene skulle have lov til at vokse op til en højde på 5 meter uden at blive beskåret.

Af skønserklæringen af 23. december 2021 fremgår det, at det eksisterende læhegn med bl.a. el- og egetræer yder tilstrækkelig virkning som læhegn i forhold til sandflugt og brydning af vind. Ved genbesigtigelsen den 1. juni 2023 kunne skønsmanden konstatere et tæt velfungerende læhegn, hvor det tydeligt kunne registreres, at den eksisterende bevoksning havde god tilvækst, hvilket skyldes den manglende konkurrence af vand, næring og skygge fra poppeltræerne, og skønsmanden har for landsretten forklaret, at læhegnet i dag er perfekt. Det er på denne baggrund ikke godtgjort, at der ved fældningen af poppeltræerne er sket uoprettelig skade på læhegnet.

Herefter, og da det efter bevisførelsen hverken kan lægges til grund, at læhegnet efter fældningen af poppeltræerne har bredt sig længere ind på E's grund end oprindeligt, eller at hun ville have disponeret anderledes over sin grund, hvis poppeltræerne ikke var blevet fældet, finder landsretten, at E ikke har godtgjort, at hun har lidt et økonomisk tab på grund af fældningen af de 135 poppeltræer. E har dog krav på halvdelen af det beløb, som N modtog ved salg af flisen fra de pågældende træer. Det, som E i øvrigt har anført, kan ikke føre til et andet resultat.

N påstand om frifindelse mod betaling af 13.700 kr. tages derfor til følge.

Efter sagens udfald skal E betale sagsomkostninger for begge retter til N med 103.202 kr. Beløbet dækker udgifter til advokatbistand med 90.000 kr. inkl. moms, honorar til skønsmanden på 11.787,50 kr., vidnegodtgørelse til M med 414,50 kr. og retsafgift for landsretten med 1.000 kr. Beløbet til advokatbistand er fastsat ud fra sagens værdi og forløb, herunder at der har været afholdt flere skønsforretninger.

THI KENDES FOR RET:

Byrettens dom ændres, således at N inden 14 dage skal betale 13.700 kr. til E

I sagsomkostninger for begge retter skal E inden 14 dage
betale 103.202 kr. til N Beløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.